

ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ

Η τοπική υφαντουργία της Αιγύπτου είχε φτάσει σε πολύ υψηλό επίπεδο 5000 χιλιάδες χρόνια πριν, βασιζόμενη στην εξειδικευμένη καλλιέργεια του λιναριού, η οποία εξακολούθησε και αργότερα να αποτελεί μία από τις σημαντικότερες πλουτοπαραγωγικές πηγές της Αιγύπτου.

Οι γυναίκες φορούσαν κοντές φούστες, φουστανέλες και μανδύες με μεγάλα πουκάμισα. Οι Αρχαίοι Αιγύπτιοι φορούσαν ελαφρά και δροσερά ρούχα από λεπτό, άβαφο λινό ύφασμα. Τα ρούχα τους απλώς τυλίγονταν γύρω από το σώμα, γι' αυτό και είχαν ελάχιστες ραφές. Επίσης, φορούσαν μάλλινα όταν ήθελαν να ζεσταθούν. Οι άντρες είχαν πάνω από σαράντα είδη κουστουμιών: φουστανέλες σε διάφορα μεγέθη και σχήματα, επίπεδα ή με πτυχές πουκάμισα, μανδύες από διαφορετικά είδη λινό. Αντίθετα, οι γυναίκες, τουλάχιστον τα πρώτα εκατόν πενήντα χρόνια της Αιγυπτιακής ιστορίας, φορούσαν μονότονα φορέματα.

Οι ανώτερες τάξεις ήταν, φυσικά, οι << αρχηγοί >> της μόδας και στην ενδυμασία τους φαίνονται οι πρώτες αλλαγές. Τα περισσότερα ενδύματα πρέπει να ήταν φτιαγμένα στο σπίτι και υποθέτουμε ότι οι γυναίκες τα ράβανε, αν και σύνεργα ραφτικής βρέθηκαν σε αντρικές ταφές.

Στο Αρχαίο βασίλειο, μια γυναίκα συνήθως φορούσε ένα ίσιο, σφιχτό, άσπρο λινό μισοφόρι που τεντωνόταν κάτω από το στήθος μέχρι τους αστραγάλους, το στήθος ήταν καλυμμένο από τα λουριά των ώμων που κρατούσαν το φόρεμα (BARBARA WATTERSON, 1991). Επίσης, οι γυναίκες φορούσαν απλό, ίσιο φόρεμα με τιράντες, φτιαγμένο από ένα ορθογώνιο κομμάτι λινό, με ραφή στη μία πλευρά. Για να μην ζεσταίνονται, χρησιμοποιούσαν πολύ λεπτά υφάσματα και δε φορούσαν εσώρουχα. Αυτό το απλό ντύσιμο δεν άλλαξε, αν και στα χρόνια του Μέσου Βασιλείου πλούσιες και φτωχές άρχισαν να φορούν κολιέ με πολύχρωμα σχέδια. Η μόδα του Νέου Βασιλείου ήταν πιο κομψή με πλισέ χιτώνες με κρόσσια πάνω από το ίσιο φόρεμα. Συνηθισμένη ένδυση της εποχής είναι η μακριά φούστα με τριγωνική ποδιά, πάνω στην οποία υπάρχει μια στήλη με ιερογλυφικά γραπτά σε κίτρινο χρώμα, που περιέχουν τα τυπικά λόγια των προσφορών στον νεκρό Χα.

Ο άνδρας όταν τελείωνε με την καθαριότητά του, μπορούσε, να φορά την κοντή του μπροστέλλα. Περνούσε στον καρπό του χεριού του ένα ή δύο ζευγάρια βραχιόλια, ένα δαχτυλίδι στο δάχτυλο και έδενε στο λαιμό του ένα περιδέριο με πέντε ή έξι σειρές μαργαριτάρια, που συγκρατούνταν ανάμεσα σε δύο πόρπες που είχαν το σχήμα κεφαλής γερακιού. Αν σ' αυτά πρόσθετε ένα στολίδι από νεφρίτη λίθο, που κρεμόταν από το στήθος με ένα μακρύ κορδόνι, ο Αιγύπτιός μας γινόταν πολύ ευπαρουσίαστος. Μπορούσε να αντικαταστήσει την μικρή μπροστέλλα με μια φουφούλα και να φορέσει πέδιλα, τα οποία ήταν γνωστά από τα πολύ παλιά χρόνια και φρόντιζε να μην τα φθείρει χωρίς να υπάρχει ανάγκη. Μερικοί φορούσαν χιτώνες που έφταναν ως τον αστράγαλο, ίσιους και χωρίς στολίδια που συγκρατιόνταν με μπρατέλλες.

Οι περισσότεροι Αιγύπτιοι προτιμούσαν από το σοβαρό αυτό ντύσιμο τον πτυχωτό χιτώνα από λινό ύφασμα, που άφηγε ελεύθερο το λαιμό, εφάρμοζε στον κορμό και φάρδαινε προς τα κάτω. Πάνω από τον χιτώνα αυτόν έδεναν μια φαρδειά ζώνη που αποτελούνταν από μια πτυχωτή εσάρπα από το ίδιο το ύφασμα, που τα ελεύθερα άκρα της είχαν σχήμα τριγωνικό. Την επίσημη εμφάνιση συμπλήρωνε μια μεγάλη σγουρή περούκα, που πλαισιώνει όλο το κεφάλι και διάφορα ακριβά κοσμήματα, περιδαίρεα, ένα περιλαίμιο, μια διπλή αλυσίδα που

κρεμόταν από το στήθος , βραχιόλια στον καρπό του χεριού και στα μπράτσα και πέδιλα στα πόδια .

Η στολή μιας μεγάλης κυρίας δεν διέφερε και πολύ από την στολή του άντρα της . Περιελάμβανε μια πολύ λεπτή πουκαμίσα και από πάνω ένα πτυχωτό λευκό και διαφανή χιτώνα , όπως ο αντρικός . Έδενε πάνω στον αριστερό μαστό και άφηνε ξεσκεπαστο τον ξεξιό . Άνοιγε κάτω από την ζώνη και έφθανε ως τον αστράγαλο . Τα στολισμένα με φράντζες μανίκια άφηναν ξεσκεπαστο τον πήχη και έτσι μπορούσε ο καθένας να θαυμάσει τα μακριά και λεπτά χέρια καθώς και τους φορτωμένους με βραχιόλια καρπούς . Βέβαια αυτή η ενδυμασία αφορούσε μόνο τους αργόσχολους . Οι εργαζόμενοι ντύνονταν με πρακτικότερο τρόπο . Αρκούνταν , όπως και οι χωρικοί , σε μια μπροστέλλα κομμένη σε ίσια γραμμή , που την συγκρατούσε μια ζώνη που είχε φάρδος όσο μια παλάμη , χωρίς κεντήματα και στολίδια και χωρίς τις φράντζες , που στόλιζαν την μπροστέλλα των Ασιατών . Οι φτωχοί δεν αγαπούσαν λιγότερο τα πλουμίδια και τα κοσμήματα από τους προνομιούχους και μια και δεν είχε χρυσάφι καθιέρωσε τα πήλινα ή τα ορειχάλκινα κοσμήματα . Οι γυναίκες που ασχολούνταν επαγγελματικά με την μουσική φορούσαν , όπως οι μεγάλες κυρίες , τον μακρύ διάφανο χιτώνα . Συχνά δεν φορούσαν κανένα ρούχο παρά μόνο μερικά κοσμήματα , μια ζώνη , ένα περιδέрайο , βραχιόλια και σκουλαρίκια . Οι υπηρέτριες του σπιτιού κυκλοφορούσαν γυμνές , ιδιαίτερα όταν τα αφεντικά τους δέχονταν καλεσμένους και πρόσφεραν με θάρρος το λυγρό και λεπτό κορμάκι τους στον γενικό θαυμασμό .

ΑΡΩΜΑΤΑ

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι έτριβαν το δέρμα τους με λάδια και αρώματα. Τα αρωματικά έλαια μαλάκωναν την επιδερμίδα και την προστάτευαν από τον ήλιο και από τις αμμοθύελλες. Ήταν πολύ σημαντικό για τους Αιγυπτίους να μυρίζουν όμορφα, επειδή η δυσσομία του σώματος ήταν ένδειξη αμαρτίας. Για να είναι σίγουροι ότι θα μυρίζαν όμορφα καθόλη τη διάρκεια της ημέρας, τοποθετούσαν πάνω στο κεφάλι τους έναν κώνο, ο οποίος ήταν ποτισμένος με μια γλυκιά αλοιφή, που τις ζεστές νύχτες έλιωνε αργά πάνω στα μαλλιά τους. Ράντιζαν τα ρούχα τους με άρωμα φτιαγμένο από μύρο, λιβάνι και αρωματικά φυτά. Οι κυρίες μασούσαν χάπια από μέλι για να έχουν γλυκιά αναπνοή.

ΜΑΛΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΟΥΚΕΣ

Με τη χένα, που την έφτιαχναν από τα τριμμένα φύλλα ενός φυτού, έβαφαν τα μαλλιά τους. Πολλές Αιγύπτειες που ξύριζαν τα κεφάλια τους ή είχαν κοντά μαλλιά φορούσαν περούκες. Σε ειδικές περιπτώσεις οι περούκες τους είχαν πλούσιες μπούκλες ή ήταν στολισμένες με χάντρες. Η βάση ήταν ένα δίχτυ από πλεγμένες τρίχες, όπου στερεώνονταν οι μπούκλες. Τα προσκεφάλια των κρεβατιών τους κρατούσαν τον αυχένα σε σχήμα ημισελήνου. Έτσι δε χαλούσε το χτένισμα των γυναικών.

Πολλοί πίστευαν ότι οι τρίχες στο σώμα και στο πρόσωπο ήταν ανθυγιεινές. Οι γυναίκες έβγαζαν τα φρύδια τους και οι αξιωματούχοι της Αυλής συχνά φορούσαν ψεύτικες κοντές γενειάδες, αν και οι περισσότεροι άνδρες ήταν καλοξυρισμένοι. Συνήθιζαν να ξυρίζουν το κεφάλι και το κορμί τους, με μπρούντζινες λεπίδες. Οι ιερείς ξύριζαν όλο το κεφάλι τους και το σώμα. Τα κεφάλια των παιδιών ήταν ξυρισμένα. Άφηναν μόνο μια μακριά πλεχτή αλογοουρά στο πλάι, την "αλογοουρά της νεότητας".

Αν και φορούσαν όλοι περούκες, δεν ήθελαν να αποκτήσουν φαλάκρα. Για να το αποφύγουν έτριβαν το κεφάλι τους με διάφορα παρασκευάσματα, όπως κοπριά γκαζέλλας και λίπος ιπποπόταμου. Πίστευαν ακόμα ότι το αίμα του μαύρου ταύρου περιείχε κάτι μαγικό που εμπόδιζε το άσπρισμα των μαλλιών.

Στην αρχαία Αίγυπτο έδιναν πολύ μεγάλη σημασία στον καλλωπισμό σε ότι αφορούσε την επίγεια ζωή και ακόμα περισσότερο όσο αφορούσε την μεταθανάτια. Έτσι, βλέπουμε στις γυναίκες βραχιόλια, μεγάλα περιδέραια με πολλές σειρές, ζώνες, περίτεχνα χτενίσματα με περούκες μακριές και διαδήματα με πολύτιμους λίθους, όπως της Κλεοπάτρας της Νεφερτίτης κ.α.

Οι γυναίκες έκοβαν τα μαλλιά τους σε ίσια γραμμή, στο ύψος περίπου του ώμου ή τα έπλεκαν σε μικρές κοτσίδες. Επίσης τοποθετούσαν συχνά στο κεφάλι τους, περούκες με ίσιο κούρεμα καρέ. Οι άντρες είχαν το κεφάλι τους ξυρισμένο και φορούσαν ένα είδος ανυψωμένου σκούφου από δέρμα ή μαλλί. Τα παιδιά άφηναν μόνο μια τούφα μακριά στην κορυφή του κεφαλιού, που την έκοβαν κατά την εφηβεία.

Στην αρχαία Αίγυπτο βρίσκει κανείς όλων των ειδών τα κουρέματα. Οι γυναίκες άλλοτε ξύριζαν τα κεφάλια τους, άλλοτε κούρευαν τα μαλλιά τους κοντά και άλλοτε τα άφηναν ίσα ως τους ώμους ή τα μάζευαν σε κοτσίδα...

Πολλές φορές τα κατσάρωναν χρησιμοποιώντας για τον σκοπό αυτό θερμαινόμενες ράβδους από πηλό. Δημοφιλής επίσης ήταν και η βαφή των μαλλιών που γινόταν με φυτικά χρωστικά όπως χέννα, σουμρίκι και ρένγκ που έδιναν κόκκινο, κίτρινο και μαύρο χρώμα. Για τη σταθεροποίηση των χτενισμάτων χρησιμοποιούσαν ένα μείγμα από κερί μελισσών και ρητίνη, ενώ η θεραπευτική λοσιόν κατά των άσπρων μαλλιών ήταν βρασμένο αίμα μαύρου βοδιού ή μοσχαριού. Εναλλακτική λύση, μία αλοιφή από κοπανισμένο μαύρο κέρατο γαζέλλας και λάδι. Για το πλύσιμο των μαλλιών είχαν επινοήσει ένα σαμπουάν από μίγμα νερού και χυμό εσπεριδοειδών. Στην αρχαία Αίγυπτο επίσης ήταν διαδεδομένη η χρήση της περούκας τόσο στις γυναίκες όσο και στους άνδρες.

Οι γυναίκες την φορούσαν με μια κορδέλα στόλισμα στο μέτωπο Σε ειδικές περιπτώσεις οι περούκες τους είχαν πλούσιες μπούκλες ή ήταν στολισμένες με χάντρες. Η βάση ήταν ένα δίχτυ από πλεγμένες τρίχες, όπου στερεώνονταν οι μπούκλες. Τα προσκεφάλια των κρεβατιών τους κρατούσαν τον αυχένα σε σχήμα ημισελήνου για να μη χαλάσει το χτένισμά τους.

Οι πρώτες χτένες επίσης εμφανίζονται στην Αίγυπτο το 4000 π.Χ. και η σύνθεσή τους προέρχεται από αποξηραμένα οστά παριών.

-Για το πολιτισμό των αρχαίων Αιγυπτίων οι τρίχες στο σώμα και το πρόσωπο θεωρούνταν ανθυγιεινές τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες. Επίσης το ξύρισμα της κεφαλής ήταν δείγμα σεβασμού προς τους θεούς. Οι γυναίκες έβγαζαν τα φρύδια τους και οι άνδρες, συνήθιζαν να έχουν ξυρισμένο κεφάλι και αφαιρούσαν τις τρίχες του σώματος με μπρούτζινες λεπίδες. Η συνήθεια του ξυρίσματος του κεφαλιού υπήρχε και για τα παιδιά. Σε αυτά άφηναν μόνο μια μακριά πλεχτή αλογοουρά στο πλάι την "αλογοουρά της νεότητας".

Οι αρχαίοι συχνά εισήγαγαν αρώματα από την Ανατολή, τα οποία μάλιστα ασκούσαν σ' αυτούς μία ιδιαίτερη γοητεία. Αρώματα, όπως το βρενθείον το ονομαστό άρωμα των Λυδών με μυρωδιά μόσχου και λεβάντας, το οποίο σκεύαζαν σε μικρά αγγεία, τα λυδία, το σούσινο το αρωματικό λάδι κρίνων από τα Σούσα, το μενδήσιο από τη Μέντη στο Νείλο, από λάδι βάλανου αρωματισμένο με λάδι πικραμύγδαλων, όπως και το μετόπιο, μία ακριβή αρωματική κρέμα από την Αίγυπτο. Επίσης από τον 6ο αιώνα ήδη εισήγαγαν λάδι φοίνικα από την Ναύκρατη του Νείλου, κρίνο, λωτό και άνιθο από την Αίγυπτο και σίλφιο από τη Λιβύη από το οποίο παρασκεύαζαν ναρκωτικές, φαρμακευτικές αλοιφές, ως αντίδοτο κατά των δηλητηριάσεων. Τις εμπορικές σχέσεις με την ανατολή ευνόησαν ιδιαίτερα οι κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Από κει οι Έλληνες προμηθεύονταν καινούργια αρώματα και είδη καλλωπισμού. Η βιομηχανία των αρωμάτων έφτασε δε στο αποκορύφωμά της στην πτολεμαϊκή Αίγυπτο.

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι στόλιζαν όλο τους το σώμα, φορώντας κάθε είδους κοσμήματα, από σκουλαρίκια μέχρι βραχιόλια στους αστραγάλους. Κοσμήματα φορούσαν όλοι: πλούσιοι και φτωχοί, άνδρες και γυναίκες, ακόμα και μερικά ιερά ζώα! Τα βαριά κοσμήματα, που στόλιζαν τα απλά ρούχα των Αιγυπτίων, ήταν ένδειξη υψηλής κοινωνικής θέσης.

Τα ακριβά κοσμήματα κατασκευάζονταν από χρυσό και ημιπολύτιμες πέτρες. Τα πιο φτηνά ήταν από γυαλί και φαγεντιανή (πορσελάνη), υλικό από τριμμένο χαλαζία ή άμμο, που το θέρμαιναν σε καλούπια και το στίλβωναν. Οι ημιπολύτιμες πέτρες ή το χρωματιστό γυαλί, "συγκρατούνταν" στη θέση τους από λεπτές μεταλλικές λωρίδες, τεχνική που σήμερα λέγεται κλουαζονέ.

Συχνά είχαν διπλή λειτουργία: ήταν στολίδια και ταυτόχρονα φυλαχτά, που προστάτευαν από κάθε κακό όποιον τα φορούσε. Ορισμένες πέτρες, όπως το καρνεόλιο, το λάπις λάζουλι και το τρκουάζ, είχαν για τους αρχαίους Αιγυπτίους μαγικές ιδιότητες. Μαγικά μοτίβα ήταν οι μορφές των θεών. Μερικές φορές τα παιδιά φορούσαν στα μαλλιά τους ένα ψάρι-φυλαχτό, για να τα προφυλάξει από τον πνιγμό. Οι έγκυες γυναίκες φορούσαν φυλαχτά με την Τοέρις, θεά της μητρότητας, με μορφή ιπποπόταμου, για να τις βοηθήσει στη γέννα.

ΜΑΚΙΓΙΑΖ

Τα είδη για το μακιγιάζ φυλάγονταν σε όμορφες κασετίνες. Τα βλέφαρα βάφονταν με πράσινο χρώμα, από τριμμένη μαλακή πέτρα, το μαλαχίτη, καθώς επίσης και με γαλάζιο, από ψήγματα χαλκού. Οι Αιγύπτιες τόνιζαν το περίγραμμα των ματιών τους με μαύρο κολ, που το έφτιαχναν από μολυβδομετάλλευμα και νερό. Έτσι τα μάτια τους φαίνονταν μεγαλύτερα και προστατεύονταν από τον ήλιο. Τα μάγουλα και τα χείλη τα έβαφαν με κόκκινη ώχρα. Φορούσαν στα χείλη τους κόκκινη θεραπευτική αλοιφή και έβαφαν επίσης κόκκινα τα νύχια των χεριών και των ποδιών τους. Χρησιμοποιούσαν ειδικές κρέμες για να έχουν φωτεινό πρόσωπο, αλλά και για να αποφύγουν τις ανεπιθύμητες ρυτίδες.

Οι καθρέφτες ήταν απαραίτητοι για το μακιγιάζ και το χτένισμα. Ο αιγυπτιακός καθρέφτης ήταν ένας στρογγυλός, πολύ γυαλιστερός μεταλλικός δίσκος, συνήθως από μπρούντζο. Το σχήμα και η λάμψη του θύμιζε στους Αιγυπτίους το ζωοδότη ήλιο, για αυτό και οι καθρέφτες ήταν σημαντικά θρησκευτικά αντικείμενα. Στα χρόνια του νέου Βασιλείου διακοσμούσαν συχνά το πίσω μέρος του καθρέφτη με ιερά σύμβολα.

